

3. *Ступінь агрегованості*. Оперативна інформація менш агрегована, оскільки носить первинний характер щодо стратегічної.

Таким чином, видається логічним під *стратегічною інформацією* органів внутрішніх справ розуміти інформацію, яка характеризує основні цілі і напрями розвитку системи органів внутрішніх справ, а також інформацію яка відображає результати та процеси досягнення останніх.

Тоді під *оперативною інформацією*, яка використовується органами внутрішніх справ, на наш погляд, можна розуміти інформацію, що характеризує стан оперативної обстановки за заданим проміжком часу. В такому розумінні оперативна інформація буде виступати як основний елемент, який утворює базу інформаційно-аналітичної роботи. До того ж цей вид інформації прямо пов'язується з оперативним управлінням органами внутрішніх справ та в повному обсязі використовується, насамперед ним.

У цьому зв'язку хотілося б відзначити, що використовувана в оперативно-розшуковій діяльності так звана оперативна інформація входить до складу оперативно-управлінської лише як елемент, що характеризує оперативну обстановку.

Список літератури: 1. Авдєєв Р.Ф. Філософія інформаційної цивілізації. М., 1994. 2. Орлов П.І. Інформація та інформатизація: Нормативно-правове забезпечення: Науково-практичний посібник. Х., 2000. 3. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник. К., 1999.

Нудійшла до редколегії 18.02.02

А.М. Радюсюк

ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ РАДІАЦІЙНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

Слово «адміністрація» у буквальному значенні означає процес управління, керівну діяльність. У юридичній літературі це поняття одержало глибоку розробку стосовно державного управління [1; 2]. Не вдаючись в аналіз цього питання, відзначимо, що адміністративну діяльність ОВС ми розглядаємо як різновид державного управління внутрішніми справами, у тому числі у вигляді реалізації специфічних завдань і функцій в умовах радіаційного зараження місцевості.

Основу адміністративної діяльності, її сутність за особливих умов складають організація і безпосередня практична охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, боротьба зі злочинністю й охорона усіх форм майна, проведення різноманітних профілактичних заходів щодо попередження правопорушень, охорона прав і законних інтересів громадян. Вона має виконавчо-розпорядницький, державно-владний, організуючий, творчий характер, здійснюється на основі підпорядкованості й підконтрольності місцевим Радам народних депутатів, відповідає вимогам законності.

Цю діяльність варто розглядати не як одномоментний акт, а як динамічний процес, що виражає узагальнене уявлення про неї як про функціонуючу систему дій людей у просторі й часі. З погляду організаційної структури процес

адміністративної діяльності в розглянутій нами сфері відносин можна визначити як сукупність послідовно здійснюваних одна за одною визначених дій.

У літературі теорія процесу управління та його стадій одержала достатнє обґрунтування. Зокрема, до організаційної структури процесу управління відносять ухвалення управлінського рішення, перевірку виконання цього рішення. Одночасно процес адміністративної діяльності можна розглядати і з функціональної сторони, поставивши в центр уваги особливу категорію – функції цієї діяльності. Функціональну структуру процесу адміністративної діяльності ОВС в умовах радіаційної небезпеки складають такі функції, як планування роботи різних підрозділів і служб, організація управління, контроль за результатами цієї діяльності.

Організація адміністративної діяльності ОВС в умовах радіаційної небезпеки являє собою процес, у рамках якого приймаються різного роду управлінські рішення, здійснюється робота щодо їх виконання і контролю за своєчасністю і повнотою проведених заходів.

Необхідно підкреслити, що на характер і зміст такої роботи впливає специфіка оперативної обстановки, обумовлена умовами радіаційної небезпеки. За цих умов ОВС у процесі здійснення різних видів адміністративної діяльності вирішують завдання охорони громадського порядку, охороняють систему громадських відносин, що регулюється правовими нормами забезпечення недоторканості особи, честі, гідності та інших прав громадян, охорони приватної власності, забезпечення спокою в громадських місцях, створення нормальних умов для безперебійної діяльності державних та громадських організацій, для спілкування людей.

Громадський порядок в умовах радіаційної небезпеки набуває специфічних рис і ознак. Якщо за звичайних умов громадський порядок і його охорона пов'язані головним чином із забезпеченням нормальних умов для спілкування людей, захистом їх особистих і майнових прав від протиправних зазіхань, то охорона громадського порядку в умовах радіаційного зараження здійснюється насамперед з метою усунення небезпечних для життя і здоров'я людини наслідків аварії на атомному об'єкті. Такого роду діяльність у юридичній літературі одержала найменування «громадська безпека» [3; 4, с. 123–128].

У правовій теорії склалося кілька точок зору стосовно співвідношення громадського порядку і громадської безпеки. Одні автори розглядають їх як самостійні явища і правові інститути, інші вважають, що громадська безпека є складовою частиною громадського порядку. Треті громадську безпеку трактують як сутність громадського порядку.

На думку автора, в умовах ліквідації наслідків аварії однакову увагу необхідно приділяти як охороні громадського порядку, так і охороні громадської безпеки, які не існують ізольовано одне від одного. У той же час при реалізації завдань ОВС, пов'язаних з усуненням шкоди, заподіяної радіоактивним зараженням місцевості, домінують проблеми громадської безпеки, тим більше, що у цій сфері велике місце займають завдання, пов'язані зі здійсненням дозвільної системи. Державної пожежної охорони, на основі рішення яких також забезпечуються запобігання та усунення явищ і небезпечних ситуацій, що ство-

рюють загрозу життю й здоров'ю людей, майну державних і громадських організацій, установ і громадян.

У зв'язку з цим у процесі організації адміністративної діяльності ОВС в умовах радіаційної небезпеки необхідно вирішувати в першу чергу завдання забезпечення громадської безпеки і, одночасно з цим, завдання підтримки спокою, обстановки належної суспільної моральності, поваги людської гідності й честі громадян, завдання підтримки нормальних умов функціонування державних і громадських організацій, що складають дотримання громадського порядку.

Ці міркування необхідно брати до уваги при визначенні обсягу зазіхань, тому що від цього залежить правильна кваліфікація адміністративних порушень, наприклад, правил дорожнього руху, дозвільної системи, пожежної безпеки, що у свою чергу дозволяє також відмежувати ці склади від порушень громадського порядку, вчинених у звичайних умовах, забезпечуючи тим самим законність при притягненні порушників до відповідальності.

Усі завдання, розв'язувані ОВС в умовах радіаційної небезпеки, можна розділити на три групи:

- 1) традиційні завдання, обумовлені шлями діяльності ОВС;
- 2) додаткові завдання, що випливають із особливостей оперативної обстановки, викликані радіаційною небезпекою;
- 3) завдання, звичайно не властиві ОВС.

Головними завданнями МВС України у сфері адміністративної діяльності є:

– забезпечення твердого громадського порядку і безпеки в зонах радіоактивного забруднення, вживання організаційно-правових заходів щодо своєчасного попередження і припинення злочинів і адміністративних порушень на закріпленій території;

– організація і здійснення охорони підприємств, організацій, установ та інших важливих об'єктів, розташованих у зонах забруднення;

– гарантування безпеки дорожнього руху в містах та інших населених пунктах і на автомобільних дорогах;

– організація роботи із забезпечення пожежної безпеки населених пунктів і об'єктів народного господарства.

До числа додаткових відносяться завдання, які виходячи з умов оперативної обстановки закріплювалися нормативними актами, прийнятими для регулювання діяльності державних органів в умовах ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС.

Що стосується не властивих завдань, які ставляться перед ОВС місцевими органами влади і управління, керівниками Оперативних штабів, то зокрема, деякі працівники ОВС здійснюють контроль за рівнем зараженості місцевості радіоактивними опадами, займаються розміщенням евакуйованого населення, будують блиндажі для укриття, опечатують будинки, квартири, склади й інші об'єкти з матеріальними цінностями.

Адміністративна діяльність ОВС в умовах радіаційної небезпеки характеризується значною широтою змісту, що обумовлює велику розмаїтість організаційно-правових форм її практичного здійснення. [5; 6].

У процесі охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки використовуються різні форми адміністративної діяльності: правові – видання актів управління, висновок адміністративних договорів, здійснення інших юридично значимих адміністративних дій, і неправові – виконання громадсько-організаційних і організаційно-технічних дій.

Під час реалізації завдань охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки посадові особи різних ланок і служб ОВС видають накази, інструкції, правила, вказівки, спрямовані на організацію роботи сил патрульно-постової служби, дозвільної системи, паспортної служби, ДАІ, карного розшуку, ДСБЕЗ, Державної пожежної охорони; затверджують плани роботи різних підрозділів, функціональні обов'язки окремих працівників, приймають постанови по карних і адміністративних справах про залучення винних до різних видів юридичної відповідальності.

Здійснюється значний обсяг інших юридично значимих дій: видача посвідчень на керування автомобілотранспортом, реєстрація евакуйованого населення, його прописки і виписки, видача паспортів, дозволів на в'їзд у зону відчуження і відселення тощо.

Громадсько-організаційна робота полягає головним чином у мобілізації особового складу ОВС на активне і сумлінне виконання службових обов'язків, у підтримці в працівників психологічної стійкості й готовності ефективно діяти у надзвичайних ситуаціях, в орієнтації на дотримання законності, уважліве і ввічливе ставлення до громадян.

Серед населення проводиться робота з роз'яснення порядку евакуації, правил поведінки на зараженій місцевості, з попередження паніки, поширення дезорганізуючих чуток і т.д.

Надзвичайні умови оперативної обстановки вимагають проведення великого обсягу організаційно-технічних дій, пов'язаних з передачею, збереженням і переробкою інформації, застосуванням технічних засобів і створенням матеріально-технічного забезпечення. Тому здійснюються підготовка різних довідок, орієнтувань, копіювання і розмноження документів, ведеться робота з організації статистичного й оперативного обліків, оснащення особового складу засобами дозиметричного контролю й індивідуального хімічного захисту.

Таким чином, адміністративна діяльність ОВС в умовах радіаційної небезпеки здійснюється у різних формах. При цьому надзвичайно важливо забезпечити використання всього арсеналу форм роботи, їхнє правильне сполучення, застосування в кожній конкретній ситуації таких форм, що дають максимальну ефективність.

Одним з головних способів адміністративної діяльності різних служб ОВС із забезпечення громадського порядку і безпеки є адміністративний нагляд, що виражається в систематичному спостереженні за дотриманням посадовими особами і громадянами порядку і правил, що регулюють громадський порядок і безпеку в умовах радіаційного зараження зони катастрофи на Чорнобильській

АЕС. За допомогою адміністративного нагляду працівники ДАІ забезпечують дотримання правил дорожнього руху під час навантаження і руху транспорту з евакуйованим населенням, у місцях їхнього вивантаження і розселення, на контрольних пунктах зон відчуження і відселення. Активно здійснюється нагляд за об'єктами дозвільної системи, дотриманням вимог охорони зон відселення, правил поведінки у громадських місцях у містах та інших населених пунктах, пересування в лісових масивах, дотримання норм паспоротної служби, військового обліку, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідеміологічних розпоряджень, вимог природоохоронного законодавства, громадського благоустрою і т.п. Адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, що також евакуйовуються, здійснюється за їх новим місцем проживання.

Здійснюючи адміністративну діяльність в умовах радіаційної небезпеки, ОВС серед способів і прийомів практичного вирішення завдань, що постають перед ними, як і інші органи державного управління, широко застосовують заходи переконання і примусу. Активне застосування цих заходів на основі їх правдивого сполучення, здійснення всебічної виховної роботи, агітаційно-пропагандистської діяльності, правової пропаганди, узагальнення і поширення передового досвіду роботи працівників, використання різноманітних форм заохочення громадян, що активно беруть участь в охороні порядку, а також рішуче й оперативне притягнення до відповідальності правопорушників дозволяють у цілому забезпечити надійну охорону громадського порядку і забезпечення громадської безпеки в умовах радіаційного зараження місцевості [7; 8].

Призначення адміністративної діяльності ОВС полягає в правоохоронному характері управління, переведенні в життя законів, інших нормативних актів, попередженні правопорушень, створенні умов державним органам, підприємствам, установам, організаціям і громадянам для реалізації їхніх прав і пов'язаних на них обов'язків, що впливають з умов надзвичайної обстановки ліквідації наслідків аварії на АЕС.

Список літератури: 1. Порфирьев Б.Н. Государственное управление в чрезвычайных ситуациях: анализ методологии и проблемы организации. М., 1991. 2. Башдурка О.М., Кузиченко С.О. Организация деятельности органов внутренних дел в условиях чрезвычайных ситуаций техногенного та природного характера: Наук.-практ. посібник. Х., 2000. 3. Савичев В.Н. Деятельность органов внутренних дел в условиях радиационной опасности: на материалах БССР / Под ред. Л.Д. Попова. Минск, 1990. 4. Равицкох А.М. До визначення понять «громадська безпека» і «громадський порядок» в умовах шпикнення аварій на АЕС та ліквідації їх наслідків // Вісник ЛВС. З., 2001. Вип.1. 5. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть Особенная: Учебник / Под ред. проф. А.П. Корсенева. М., 2000. 6. Савичев В.Н. Основы организации административной деятельности органов внутренних дел при ликвидации последствий аварии на АЭС. Минск, 1990. 7. Микеев А.К. Управление силами и средствами органов внутренних дел в внутренних войсках МВД России при ликвидации последствий аварии на радиационных объектах: Учеб. пособие. М., 1997. 8. Коваленко В.І., Миколок В.М., Ільчишин В.С. Дії органів та підрозділів внутрішніх справ, військових частин внутрішньої та конвойної охорони у надзвичайних ситуаціях на ядерних об'єктах: Метод. рекомендації. К., 1995.

Надійшло до редакції 10.10.01